

PRAWA CZŁOWIEKA

PODCZAS KONFLIKTÓW ZBROJNYCH

CZĘŚĆ 2

Ten przewodnik edukacyjny ma na celu poszerzenie wiedzy i zrozumienia tego, w jaki sposób międzynarodowe prawo humanitarne, zwane również „prawem wojny” lub „prawem wojennym”, musi być stosowane w tym konflikcie. **Zawiera on skrótowe omówienie zobowiązań wynikających z międzynarodowego prawa humanitarnego w odniesieniu do niedawnych wydarzeń w Izraelu i Strefie Gazy.** Przedstawiono w nim obowiązki prawne ciążące na Izraelu, Hamasie i pozostałych stronach zaangażowanych w ten konflikt, ze szczególnym uwzględnieniem wiążących zobowiązań dotyczących ochrony ludności cywilnej, prowadzenia działań wojennych i dostarczania pomocy humanitarnej.

CHCESZ WIEDZIEĆ WIĘCEJ o prawno międzynarodowych normach ochrony praw człowieka i międzynarodowym prawie humanitarnym? Zapoznaj się z pierwszą częścią naszej publikacji „Wszystko o prawach”, w której

wyjaśniono, dlaczego prawa człowieka mają znaczenie podczas konfliktów zbrojnych.

NASILAJĄCY SIĘ KONFLIKT W IZRAELU I STREFIE GAZY

Konflikt zbrojny między Izraelem a Okupowanymi Terytoriami Palestyny (OTP) jest jednym z najdłuższych trwających w historii najnowszej. Konflikt ten bywa różnorodnie interpretowany, prezentowane są jego różne narracje, a także stanowi przedmiot licznych dezinformacji. Obecna sytuacja miała swój początek w zaskakującym ataku przeprowadzonym na Izrael w dniu 7 października 2023 r. przez Hamas i inne zbrojne ugrupowania, w wyniku którego zginęło co najmniej 1200 osób, a ponad 200 zostało uprowadzonych w charakterze zakładników. Należy jednak pamiętać, że jedną z przyczyn tego konfliktu pozostaje izraelski system apartheidu wobec Palestyńczyków zamieszkujących w Izraelu i na Okupowanych Terytoriach Palestyny oraz wobec palestyńskich uchodźców, a także niehumanitarne działania władz izraelskich mające na celu stworzenie i utrzymywanie tego systemu.

„Apartheid” to określenie oznaczające zinstytucjonalizowany reżim systematycznego ucisku i dominacji stosowany przez jedną grupę rasową wobec innej.

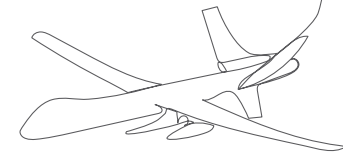
OTP składają się z geograficznie oddzielonych obszarów Zachodniego Brzegu Jordanu (w tym wschodniej Jerozolimy) i Strefy Gazy. Terytoria te są okupowane przez Izrael od 1967 roku. Aby dowiedzieć się więcej o historii tego długotrwałego konfliktu, zapoznaj się z naszym kursem „Dekonstrukcja izraelskiego apartheidu wobec Palestyńczyków” dostępnym w ramach Akademii Amnesty: <https://academy.amnesty.org/learn/course/external/view/elearning/239/deconstructing-israels-apartheid-against-palestinians>

Działania te obejmują bezprawne egzekucje, tortury, bezpodstawne pozbawienie wolności, segregację, wywłaszczenia i wysiedlenia, a także odmowę prawa powrotu uchodźcom palestyńskim. Najdotkliwsi przejawami tego systemu w Strefie Gazy są:

- ▶ odmowa prawa powrotu dla ponad 1,5 miliona uchodźców (70% populacji Strefy Gazy) na tereny i do nieruchomości, z których ich rodziny zostały wysiedlone w latach 1947-1949;
- ▶ nielegalna izraelska blokada Strefy Gazy nałożona od 2007 roku oraz związane z nią restrykcje, izolacja i zniszczenia.

Międzynarodowe normy ochrony praw człowieka i międzynarodowe prawo humanitarne obowiązują bez ograniczeń na Okupowanych Terytoriach Palestyny. Poza obecnym konfliktem prawno międzynarodowe normy dotyczące ochrony praw człowieka mają zastosowanie w Izraelu, gdzie Palestyńczycy również podlegają systemowi apartheidu.

W JAKI SPOSÓB MIĘDZYNARODOWE PRAWO HUMANITARNE STOSOWANE JEST PODCZAS TRWAJĄCEGO KONFLIKTU ZBROJNEGO?

Międzynarodowe prawo humanitarne odgrywa istotną rolę w ochronie życia i dobrostanu wszystkich osób dotkniętych konfliktem zbrojnym, w szczególności ludności cywilnej. Międzynarodowe prawo humanitarne zabrania celowego atakowania ludności cywilnej i obiektów cywilnych, takich jak budynki mieszkalne, szkoły i szpitale. Podkreśla potrzebę rozróżnienia między bojownikami a ludnością cywilną (osobami, które nie biorą udziału albo przestały brać udział w działaniach zbrojnych). Normy tego prawa wskazują, że cywile nie są głównym celem ataków i zabraniają wykorzystywania ludności cywilnej w charakterze „żywych tarcz”. Międzynarodowe prawo humanitarne przewiduje ponadto zasady postępowania z rannymi, chorymi i osobami pozbawionymi wolności, a także reguluje kwestie dostępu do pomocy humanitarnej. Wszystkie te gwarancje są znacząco podważane przez 16-letnią nielegalną blokadę izraelską, której skutki dodatkowo pogarsza zacieśniające się oblężenie Strefy Gazy trwające od 7 października 2023 r.

Międzynarodowe prawo humanitarne podkreśla znaczenie umożliwiania neutralnym organizacjom humanitarnym udzielania pomocy potrzebującym, w tym poprzez zapewnianie opieki medycznej i dostaw podstawowych produktów. Normy humanitarne stanowią kluczowy element ochrony życia, godności i dobrostanu ludności cywilnej znajdującej się w strefie walki, określając obowiązek unikania lub minimalizowania jej cierpienia i krzywd.

ALE CO TO OZNACZA W PRAKTYCE? CZY MOŻNA STOSOWAĆ TE NORMY DO KATASTROFY HUMANITARNEJ W GAZIE I DOSWIADCZEN JEJ MIESZKANCÓW?

1 ZAKAZ PRZESIEDLEŃ I EWAKUACJE

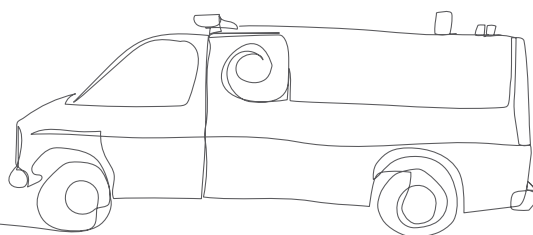
Wyobraź sobie, że ktoś zmusza cię do opuszczenia domu bez uzasadnionej przyczyny lub w niebezpiecznych okolicznościach. To właśnie temu starają się zapobiegać normy międzynarodowego prawa humanitarne. Zgodnie z prawem, ludność cywilną można przenieść tylko ze względów bezpieczeństwa lub z ważnych powodów natury wojskowej. Jednak nawet wtedy musi to odbywać się zgodnie z określonymi standardami. Ewakuacja musi być bezpieczna, co oznacza, że w miarę możliwości osobom ewakuowanym należy zapewnić odpowiednie zakwaterowanie oraz odpowiednie standardy zdrowotne, higieniczne i żywnościowe, a rodziny nie powinny być rozdzielane. Po zakończeniu działań zbrojnych osoby ewakuowane powinny mieć możliwość powrotu do domu. I tak na przykład potrzeba stworzenia strefy swobodnego ostrzału nie jest wystarczającym powodem do ewakuacji ludzi.

Izrael naruszył międzynarodowe prawo humanitarne w momencie, w którym nakazał ewakuację około 1,1 miliona osób mieszkających na północ od Wadi Gaza, a następnie zrzucił ułotki z groźbami wzywające do opuszczenia Strefy Gazy w czasie trwających bombardowań, nasilając jednocześnie blokadę Strefy Gazy i odcinając dostawy podstawowych towarów i usług, takich jak elektryczność, woda, żywność, paliwo i pomoc humanitarna. Takich rozkazów nie można uznać za skuteczne ostrzeżenia przed atakami na całe miasta czy regiony. Zlekceważyły one obowiązek rozróżnienia celów militarnych od obiektów cywilnych oraz zakaz ataków bez rozróżnienia. Podejmowane przez Izrael próby „ewakuacji” w Strefie Gazy mogą spełniać kryteria przymusowych wysiedleń i zbiorowych sankcji, które stanowią naruszenie międzynarodowego prawa humanitarne a nawet zbrodnię wojenną.

2 DOSTĘP DO POMOCY HUMANITARNEJ I JEJ CHARAKTER

Pracownicy i pracowniczki organizacji pomocowych powinni być traktowani jako neutralni pomocy dostarczających żywność, lekarstwa i inne artykuły pierwszej potrzeby. Osoby niosące pomoc humanitarną, takie jak pracownicy Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, nie opowiadają się po żadnej ze stron, są bezstronne i neutralne. Pomoc medyczna jest udzielana w zależności od potrzeb, a nie lojalności wobec danej strony konfliktu, a personel organizacji humanitarnych będzie świadczyć pomoc niezależnie od tego, po której stronie opowiadają się jej odbiorcy. Wszystkie strony zaangażowane w konflikt muszą zapewnić pracownikom organizacji humanitarnych możliwość bezpiecznego wykonywania ich zadań. Strony konfliktu powinny również ustalić bezpieczne obszary, takie jak szpitale lub schrony, w których ludzie mogą bez obaw uzyskać to, czego potrzebują.

Wszystkie strony, w tym Izrael, Hamas i Egipt (który kontroluje przejście graniczne w Rafah) muszą ułatwić szybki i nieograniczony przepływ bezstronnie dostarczanej pomocy humanitarnej. Obowiązek ten obejmuje zagwarantowanie bezpiecznego przejazdu pracownikom organizacji humanitarnych i dostawom. Strony konfliktu powinny współpracować w celu zorganizowania szpitali i stref bezpieczeństwa, zapewniając potrzebującym schronienie, żywność, wodę, energię elektryczną i świadczenia medyczne. Pomoc humanitarna powinna być dostarczana bezwarunkowo i w ilościach zaspokajających pilne potrzeby ludności cywilnej.

3 PROWADZENIE DZIAŁAŃ ZBROJNYCH

Istnieją zasady prowadzenia walk, które mają na celu zapobieganie szkodom wyrządzanym osobom niezaangażowanym bezpośrednio w działania zbrojne. Międzynarodowe prawo humanitarne stanowi, że strony konfliktu nie mogą atakować osób, które nie biorą bezpośredniego udziału w działaniach zbrojnych albo zaprzestały brania w nich udziału (czyli „cywilów”) oraz miejsc, które nie są celami wojskowymi („obiektów cywilnych”). Muszą ponadto dołożyć wszelkich starań, aby uniknąć wyrządzenia im szkód lub zminimalizować zagrożenie ich wystąpienia.

Oznacza to, że zarówno izraelskie, jak i palestyńskie ugrupowania zbrojne, w tym Hamas, muszą przestrzegać norm międzynarodowego prawa humanitarne i zaprzestać prowadzenie ataków bez rozróżnienia, na ludność i obiekty cywilne.

Izraelska odpowiedź wojskowa i operacje wojskowe prowadzone w Strefie Gazy muszą odbywać się ściśle według zasad międzynarodowego prawa humanitarne. Działania wojenne muszą być prowadzone w taki sposób, aby unikać bezpośrednich, ataków bez rozróżnienia lub nieproporcjonalnych ataków na ludność cywilną lub obiekty cywilne oraz gwarantować ochronę obiektów i personelu medycznego, a także z uniknięciem użycia niektórych rodzajów broni. Na przykład amunicja zawierająca biały fosfor, która służy do stawiania zastawy dymnej w celu ukrycia ruchów wojsk, nie może być używana na (lub w pobliżu) zaludnionych obszarów cywilnych.

Hamas i inne palestyńskie ugrupowania zbrojne muszą niezwłocznie uwolnić wszystkich zakładników cywilnych, traktować jeńców wojskowych w sposób humanitarny i zaprzestać terrorystycznego ostrzału raketowego.

4 RESTRYKCJE I ZAKAZY

Wyobraź sobie, że cała społeczność, w której żyjesz, pozbawiona jest wody, jedzenia i elektryczności. To właśnie dzieje się z ludźmi w Strefie Gazy. Nawet szpitale są odcięte od tych podstawowych artykułów. Stawia to cywilów w wielkim niebezpieczeństwie. Międzynarodowe prawo humanitarne zobowiązuje strony konfliktu do umożliwienia dostaw niezbędnych materiałów i zakazuje zmuszania ludzi do opuszczania domów.

Zgodnie z międzynarodowym prawem humanitarnym, Izrael musi zatem zezwolić na wjazd konwojów humanitarnych do Strefy Gazy, przywrócić dostawy mediów i pozwolić na dostawy niezbędnych artykułów. Cywile nie powinni być zmuszani do ucieczki ze Strefy Gazy. Kraje sąsiadujące, ze wsparciem międzynarodowym, powinny zapewnić wystarczającą i skuteczną pomoc humanitarną dla ludności w Strefie Gazy oraz opiekę medyczną dla osób pilnie potrzebujących leczenia ratującego życie, które nie jest dostępne w Strefie Gazy. Osoby opuszczające Strefę Gazy w czasie obecnego konfliktu mają prawo do powrotu do domu, które należy uszanować.

5 DZIAŁANIA PODEJMOWANE W KONTEKŚCIE PRZEMIESZCZEŃ LUDNOŚCI

Evakuacja ludności cywilnej mająca na celu „oczyszczenie” terenu i uniemożliwienie mieszkańcom powrotu po zakończeniu konfliktu zbrojnego stanowią zbrodnie wojenne i zbrodnie przeciwko ludzkości. To rozumiałe, że mieszkańcy Strefy Gazy są zaniepokojeni, ponieważ w przeszłości setki tysięcy osób zostało zmuszonych do opuszczenia swoich domów w Palestynie i nie mogło do nich powrócić, co stoi w sprzeczności z zasadami prawa międzynarodowego. Ponad 70% całej populacji Gazy jest zarejestrowane jako uchodźcy i odmawia się im prawa powrotu do miejscowości w Izraelu, z których ich rodziny zostały wysiedlone lub zmuszone do ucieczki podczas tzw. Nakby (arab. „Katastrofy”) w latach 1947-49. Społeczność międzynarodowa powinna uważnie obserwować sytuację, aby upewnić się, że takie masowe wysiedlenia się nie powtórzą, a ci, którzy opuszczają Strefę Gazy, będą mogli tam wrócić. Przymusowe przesiedlenia i deportacje są zbrodnią wojenną.

6 BRAK USPRAWIEDLIWIENIA DLA ZBRODNI WOJENNYCH

Izraelski system ucisku, dominacji, segregacji, fragmentacji i wyłączenia na przestrzeni pięciu dekad długotrwałej okupacji oraz 16-letnia blokada Strefy Gazy nie zwalniają jednak palestyńskich ugrupowań zbrojnych w Strefie Gazy z obowiązku przestrzegania międzynarodowego prawa humanitarne i prawnomiędzynarodowych norm ochrony praw człowieka. 7 października 2023 r. Hamas i inne ugrupowania zbrojne dopuściły się w południowym Izraelu odrażających czynów, między innymi umyślnych zabójstw cywilów i zbiorowych egzekucji, przeprowadzanych po oskarżeniu danej osoby o popełnienie przestępstwa i natychmiastowym wykonaniu „wyroku” bez przeprowadzenia rzetelnego procesu sądowego. Dodatkowo, bojownicy tych ugrupowań wzięli zakładników. Wszystkie te czyny są uznawane za zbrodnie wojenne. Terrorystyczne ataki raketowe Hamasu i innych palestyńskich ugrupowań zbrojnych, w których giną i odnoszą rany cywile, również stanowią zbrodnie wojenne.

Analogicznie, zbrodnie i naruszenia, których dopuściły się palestyńskie ugrupowania zbrojne 7 października, nie mogą usprawiedliwiać izraelskich zbiorowych represji wobec mieszkańców Strefy Gazy oraz kampanii bezpośrednich, nie rozróżniających celu i nieproporcjonalnych ataków bombowych na Strefę Gazy, które stanowią zbrodnie wojenne. Nie usprawiedliwiają one również arbitralnego zatrzymania tysięcy pracowników ze Strefy Gazy, którzy byli obecni w Izraelu w czasie ataku z 7 października, ani też złego traktowania, jakiemu mogą być poddawani palestyńscy więźniowie, w tym bojownicy Hamasu. Zakaz stosowania tortur i innego okrutnego traktowania ma charakter bezwzględny, a czyny tego rodzaju nie mogą pod żadnym pozorem być uznawane za usprawiedliwione.

Podsumowując, trwający konflikt i katastrofa humanitarna w Strefie Gazy podkreślają kluczowe znaczenie międzynarodowego prawa humanitarne dla ochrony ludności cywilnej i innych osób zagrożonych w trakcie działań zbrojnych. Globalny apel o natychmiastowe zawieszenie broni rozbrzmiewa na całym świecie, a wszystkie strony wzywane są do zaprzestania stosowania przemocy i zapewnienia ochrony ludzkiego życia. Wszystkie podmioty zaangażowane w konflikt, w tym państwowe i niepaństwowe ugrupowania zbrojne, muszą przestrzegać i szanować jego zasady. Osobom potrzebującym należy zagwarantować pomoc humanitarną. Społeczność międzynarodowa musi uważnie obserwować sytuację, interweniując w razie potrzeby w celu zagwarantowania przestrzegania zasad międzynarodowego prawa humanitarne i po to, by zapobiec pogarszaniu się położenia zwykłych ludzi zmuszonych do życia w warunkach konfliktu.

CO JEST ZGODNE, A CO NIEZGODNE Z PRAWEM?

Rozwijanie wiedzy na temat zasad międzynarodowego prawa humanitarnego – i tego, w jaki sposób prawa człowieka są chronione podczas konfliktu zbrojnego – pozwoli nam prowadzić świadome dyskusje, krytycznie reagować na doniesienia mediów informacyjnych i społecznościowych oraz przeciwstawiać się dezinformacji. Może to zmienić naszą perspektywę i umożliwić nam podejmowanie świadomych działań.

Przyjrzyjmy się niektórym scenariuszom działań podejmowanych podczas konfliktów zbrojnych i spróbujmy ustalić, czy działania takie są zgodne czy niezgodne z normami międzynarodowego prawa humanitarnego.

DZIAŁANIA ZGODNE Z PRAWEM

- ▶ Otwieranie ognia do żołnierzy/bojowników wroga biorących udział w działaniach zbrojnych
- ▶ Branie do niewoli nieprzyjacielskich bojowników w celu zebrania danych wywiadowczych i zapobieżenia dalszym działaniom zbrojnym
- ▶ Sytuacja, w której sanitariusz udziela w pierwszej kolejności pomocy najciężej rannym żołnierzom/bojownikom, niezależnie od tego, po której stronie walczą
- ▶ Umożliwianie pracownikom organizacji humanitarnych dostarczania żywności i leków cywilom
- ▶ Ewakuowanie ludności cywilnej z niebezpiecznej strefy konfliktu na bezpieczniejszy obszar
- ▶ Zorganizowanie szpitali i stref bezpieczeństwa, w których ludność może bezpiecznie uzyskać dostęp do niezbędnych zasobów

DZIAŁANIA NIEZGODNE Z PRAWEM

- ▶ Strzelanie do żołnierzy/bojowników wroga, którzy poddali się i złożyli broń lub nie mogą walczyć z powodu odniesionych ran
- ▶ Ostrzał szpitala lub szkoły, które nie są wykorzystywane do celów wojskowych
- ▶ Odpalanie rakiet lub posługiwanie się inną bronią, której skutki odczuwają zarówno żołnierze/bojownicy, jak i ludność cywilna
- ▶ Bombardowanie celów wojskowych ze świadomością, że w czasie ataku zginie również nieproporcjonalnie duża liczba cywilów
- ▶ Zniszczenie źródła wody pitnej dla miasta lub obszaru zamieszkałego przez ludność cywilną
- ▶ Uniemożliwianie dostarczania żywności i lekarstw cywilom na obszarach kontrolowanych przez wroga
- ▶ Torturowanie schwytanych żołnierzy/bojowników w celu uzyskania informacji wywiadowczych, nawet dzięki tym informacjom uratowanych zostanie wiele istnień ludzkich
- ▶ Zmuszanie cywilów do towarzyszenia żołnierzom w charakterze „żywych tarcz”, w celu powstrzymania ataków nieprzyjaciela lub zapobieżenia takim atakom
- ▶ Branie zakładników

BIORĄC TO POD UWAGĘ, CZY MOŻESZ WSKAZAĆ JAKIEŚ AKTUALNE PRZYKŁADY ZGODNYCH I NIEZGODNYCH Z PRAWEM DZIAŁAŃ W KONFLIKCIE MIĘDZY IZRAELEM A HAMASEM?

OBALANIE MITÓW

W dyskusjach na temat konfliktów zbrojnych często pojawia się szereg nieporozumień i mylnych wyobrażeń dotyczących stosowania i konsekwencji międzynarodowego prawa humanitarnego. Takie mity mogą zniekształcać publiczną percepcję i utrudniać nam kompleksowe zrozumienie niuansów dynamiki konfliktów. Odnosimy się do niektórych powszechnie występujących mitów związanych z konfliktem między Izraelem a Hamasem i przedstawiamy wyjaśnienia oparte na faktach i regulacjach prawnych.

MIT: Konflikt między Izraelem a Hamasem jest zbyt złożony, by można w jego przypadku zastosować międzynarodowe prawo humanitarne.

PRAWDA:

Międzynarodowe prawo humanitarne ma zastosowanie do wszystkich konfliktów zbrojnych, niezależnie od tego, jak bardzo są skomplikowane. Zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, takie jak ochrona ludności cywilnej, personelu medycznego i osób zatrzymanych, mają zastosowanie do wszystkich stron konfliktu w Izraelu i Strefie Gazy.

MIT: Budowanie osiedli na terytoriach okupowanych jest dopuszczalne, jeśli ma miejsce ze względów bezpieczeństwa.

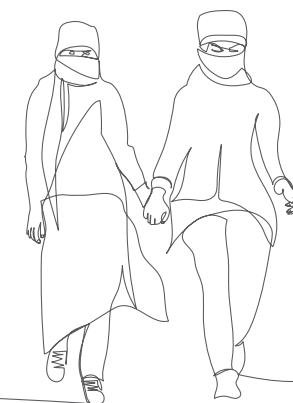
PRAWDA:

Zgodnie z IV Konwencją genewską przenoszenie przez władze okupacyjne własnej ludności cywilnej na terytorium okupowane jest niezgodne z prawem, bez względu na powód takiego działania. Dlatego też zakładanie osiedli izraelskich w Palestynie jest zbrodnią wojenną.

MIT: Można atakować infrastrukturę cywilną, jeśli istnieją podejrzenia, że na danym obszarze prowadzone są operacje wojskowe.

PRAWDA:

Wiele osób twierdzi, że Hamas wykorzystuje szkoły i szpitale jako bazy wypadowe. Ich zdaniem usprawiedliwia to ataki na infrastrukturę cywilną w Strefie Gazy. Tymczasem międzynarodowe prawo humanitarne surowo zabrania ataków na obiekty cywilne, chyba że są one wykorzystywane do celów wojskowych, a zatem stają się celami wojskowymi w świetle prawa. Nawet jeżeli obiekt cywilny staje się celem wojskowym, atak jest zabroniony, jeżeli można oczekiwać, że wyrządzi szkody ludności cywilnej lub zniszczy infrastrukturę cywilną w sposób nadmierny w porównaniu z przewidywanymi korzyściami wojskowymi. Na tym polega zasada proporcjonalności. Rozmyślne atakowanie obiektów cywilnych jest zbrodnią wojenną, podobnie jak przeprowadzanie uderzeń o nieproporcjonalnym charakterze. Nawet jeśli jedna ze stron wykorzystuje cywilów jako żywe tarcze, nie daje to przeciwnikom prawa do atakowania ich bez rozróżnienia celu lub nieproporcjonalnie. Należy dołożyć wszelkich starań, aby potwierdzić, że atakowane obiekty są celami wojskowymi i uniknąć lub ograniczyć przypadkowe straty wśród ludności cywilnej.

OBALANIE MITÓW

MIT: Blokada Gazy jest dopuszczalna na mocy prawa międzynarodowego

PRAWDA:

Izrael stosuje nielegalną blokadę Strefy Gazy od 2007 roku. Palestyńczycy w Strefie Gazy są w związku z tym odcięci od świata i borykają się z poważnymi ograniczeniami swobody przemieszczania się oraz dostępu do podstawowych towarów, usług i zasobów. Mieszkańcy Strefy Gazy nie mogą jej opuszczać, co oznacza że de facto zamieszkują w wielkim więzieniu. Obecnie Izrael dodatkowo zaostrza restrykcje, odcinając dostawy energii elektrycznej, żywności, wody i środków medycznych, doprowadzając tym samym do katastrofalnego kryzysu humanitarnego. Blokadę wywołującą nadmierne szkody wśród ludności cywilnej są zakazane na mocy międzynarodowego prawa humanitarnego. W każdym przypadku ustanowienia blokady należy umożliwić dostarczanie pomocy humanitarnej, a blokada nie może wywoływać wśród ludności cywilnej głodu lub pozbawiać tej ludności niezbędnych środków medycznych. Blokada Strefy Gazy jest niehumanitarna i w istocie ma charakter zbiorowej kary, co stanowi zbrodnię wojenną.

MIT: Międzynarodowe prawo humanitarne nie ma zastosowania do niepaństwowych ugrupowań zbrojnych takich jak Hamas.

PRAWDA:

Międzynarodowe prawo humanitarne ma zastosowanie do wszystkich stron konfliktu zbrojnego. Stronami konfliktu mogą być m.in. niepaństwowe ugrupowania zbrojne, czyli zorganizowane grupy, które nie są formalnie częścią rządu lub nie są z nim powiązane, takie jak oddziały rebeliantów, milicje opozycyjne i organizacje w rodzaju Hamasu. Niezależnie od ich statusu prawnego, grupy takie jak Hamas są związane międzynarodowym prawem humanitarnym, gdy angażują się w działania zbrojne.

MIT: Cywile w Strefie Gazy zostali wezwani przez Izrael do opuszczenia Strefy i ostrzeżono ich, że jeżeli tego nie zrobią, staną się prawowitymi celami lub będą narażeni na śmierć.

PRAWDA:

Ustanowiona w międzynarodowym prawie humanitarnym zasada rozróżniania wyraźnie stwierdza, że strony konfliktu muszą zawsze dokonywać rozróżnienia między ludnością cywilną a bojownikami. Cywile w Strefie Gazy są chronieni przed atakiem, chyba że biorą bezpośredni udział w działaniach zbrojnych. Nie stają się legalnymi celami wojskowymi tylko dlatego, że nie ewakuowali się lub nie mogli się ewakuować. Pozostając w domach podczas działań wojennych, cywile nie zrzekają się statusu osób objętych ochroną.

OBALANIE MITÓW

MIT: Gaza nie jest już okupowana przez Izrael od czasu wycofania się sił izraelskich w 2005 roku.

PRAWDA:

Bez względu na to, że Izrael ogłosił jednostronne wycofanie się ze Strefy Gazy w 2005 r., likwidując ponad 20 nielegalnych osiedli i ewakuując izraelskich osadników i żołnierzy, Strefa Gazy pozostaje terytorium okupowanym. Nakładając skuteczną blokadę morską, powietrzną i lądową, Izrael w dalszym ciągu sprawuje faktyczną kontrolę nad Strefą Gazy i jej granicami, mimo że nie stacjonuje tam izraelskie wojsko. Poza tym, że jest okupowana, Strefa Gazy podlega izraelskiemu systemowi apartheidu narzuconemu wszystkim Palestyńczykom. Nielegalna blokada, bezprawne egzekucje, systematyczne praktyki arbitralnego pozbawiania wolności i tortur, a także izolacja i fragmentacja Strefy Gazy od reszty OTP to tylko niektóre z narzędzi służących utrzymaniu tego systemu.

MIT: „Zastępują na to, co ich czeka”.

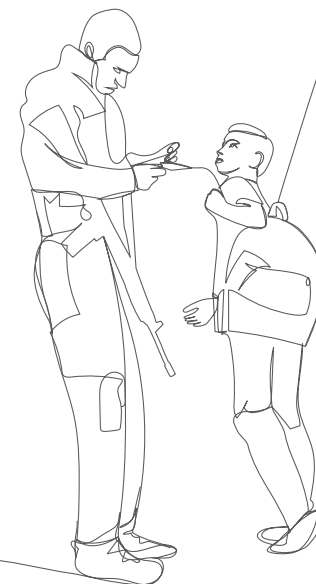
PRAWDA:

Powyższe stwierdzenie możesz usłyszeć po obu stronach tego konfliktu. Jest bardzo niebezpieczne, ponieważ dehumanizuje jednostki, pozbawia kontekstu ich cierpienia i usprawiedliwia przemoc. To stwierdzenie narusza podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, które kładzie nacisk na ochronę ludności cywilnej, konieczność humanitarnego traktowania wszystkich osób po obu stronach konfliktu oraz zakaz zbiorowego karania.

MIT: Konflikt rozpoczął się 7 października 2023 r., kiedy Hamas i inne ugrupowania zbrojne zaatakowały południowy Izrael.

PRAWDA:

Izraelski system apartheidu wobec Palestyńczyków, w tym zamieszkujących Strefę Gazy, przedłużająca się okupacja OTP oraz nielegalna i niehumanitarna blokada Strefy Gazy poprzedzają atak z 7 października 2023 r., podobnie jak niemal całkowita bezkarność w przypadku zbrodni wojennych i zbrodni przeciwko ludzkości popełnionych przez władze izraelskie. Są to podstawowe przyczyny obecnego konfliktu, które wymagają uwagi. Żaden z tych faktów nie może jednak usprawiedliwiać zbrodni wojennych i innych naruszeń praw człowieka popełnionych przez Hamas i inne ugrupowania zbrojne 7 października. Ponadto, niezależnie od chronologii wydarzeń lub tego, kto wystrzelił pierwszy, międzynarodowe prawo humanitarne musi być zawsze przestrzegane przez wszystkie strony konfliktu, a życie ludności cywilnej musi być zawsze chronione.

OBALANIE MITÓW

MIT: Cywile giną po obu stronach, ale tylko w wyniku aktualnie trwającego konfliktu zbrojnego.

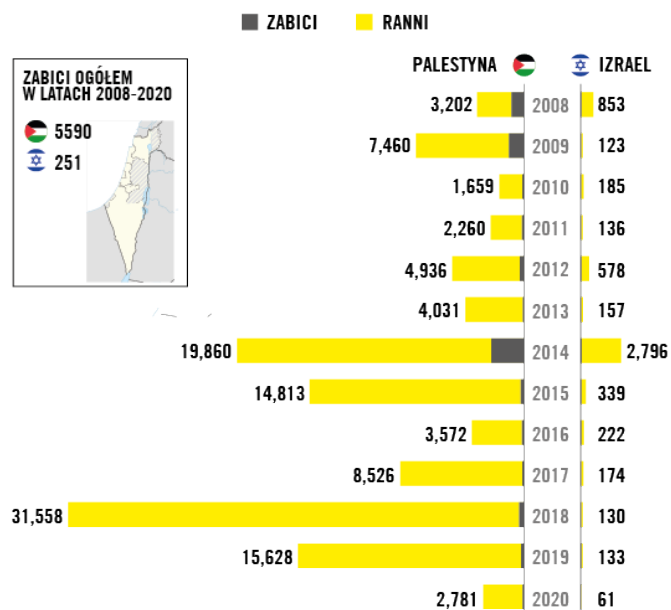
PRAWDA:

Rzeczywistość jest bardziej złożona, ponieważ ofiary wśród ludności cywilnej często występują poza okresami aktywnych działań wojennych. B'Tselem, Izraelskie Centrum Informacji o Prawach Człowieka na OTP, informuje, że w latach 2000-2017 siły izraelskie zabiły co najmniej 4 868 Palestyńczyków, w tym 1 793 dzieci, w sytuacjach niezwiązanych z działaniami bojowymi. Incydenty te, niezwiązane z aktywnymi działaniami zbrojnymi, uwidaczniają ciągłe ryzyko, na jakie narażona jest ludność cywilna oraz znaczenie przestrzegania zasad humanitarnych przez wszystkie strony, niezależnie od fazy konfliktu. Na przykład od 7 października 2023 r. siły izraelskie lub wspierani przez państwo izraelscy osadnicy zabili na Zachodnim Brzegu 102 Palestyńczyków, w tym 28 dzieci.

KOSZT LUDZKI KONFLIKTU IZRAELSKO-PALESTYŃSKIEGO

Zabite lub ranne osoby narodowości izraelskiej i palestyńskiej – przypadki udokumentowane przez ONZ

Źródło: ONZ

statista

WSZYSTKO O PRAWACH
NASILAJĄCY SIĘ KONFLIKT
W IZRAELU I STREFIE GAZY

AMNESTY
INTERNATIONAL

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE DISKUSJI I PYTANIA DO PRZEMYŚLENIA

Poniższe pytania, bazujące na treści "Przewodnika edukacyjnego nr 1" na temat prawnomiędzynarodowych norm ochrony praw człowieka i międzynarodowego prawa humanitarnego w konfliktach zbrojnych oraz "Przewodnika edukacyjnego nr 2" na temat konfliktu między Izraelem a Hamasem, mogą posłużyć jako insporacja do autorefleksji lub jako przewodnik do przeprowadzenia grupowej dyskusji.

Jeśli te materiały są wykorzystywane do celów edukacyjnych lub w pracy grupowej, priorytetem powinno być stworzenie bezpiecznej przestrzeni do dyskusji i zrozumienia. Wojna i konflikty zbrojne są tematami, które mogą wywoływać silne emocje wśród dyskutujących na ich temat osób. Namawiaj uczestników dyskusji do prowadzenia otwartego i opartego na szacunku dialogu, pamiętając o emocjonalnym wpływie tych tematów na rozmówców, a także o potrzebie uwzględnienia ich doświadczeń życiowych. Chcemy podkreślić znaczenie dbania o siebie i potrzebę zachowania dobrostanu emocjonalnego podczas korzystania z tych materiałów.

To ważne jest, żeby czytać i zdobywać nowe informacje, aby wyrobić sobie własne zdanie i być w stanie odróżnić fakty od opinii, zwłaszcza w czasach, gdy szerzą się fake newsy i dezinformacja. Jak możesz się upewnić, że korzystasz z wiarygodnych informacji? O jakich kwestiach chciałbyś/chciałabyś przeczytać więcej, aby lepiej zrozumieć zaostrzający się konflikt w Izraelu i Strefie Gazy? Czy jest jakaś informacja, którą właśnie poznałeś_poznałaś, a o której chciałbyś_chciałabyś dowiedzieć się więcej? Zachęcamy do określenia, co jest dla ciebie wyjątkowo ważne, wzbudza twoje zainteresowanie i sprawia, że się zastanawiasz oraz do dalszego poszukiwania wiedzy na ten temat w Internecie. Nie ma nic złego w zadawaniu pytań, a jeszcze lepiej jest poszukać odpowiedzi w wiarygodnych źródłach.

W zależności od twojej wiedzy i doświadczenia, niektóre z tych pytań mogą wymagać nieco więcej poszukiwań.

1. Wybierz jeden z mitów omówionych w dokumencie. Czy możesz znaleźć dodatkowe informacje lub wskazać kontekst, który potwierdza lub obala ten mit?

2. Czy możesz wskazać jakieś niedawne przykłady naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego lub prawnomiędzynarodowych norm ochrony praw człowieka podczas eskalacji konfliktu między Izraelem a Hamasem? Jakie są ich konsekwencje?

3. Czy którekolwiek zdarzenia związane z obecnymi działaniami zbrojnymi można zaklasyfikować jako zbrodnie wojenne w świetle międzynarodowego prawa humanitarnego? W jaki sposób należy pociągnąć ich sprawców do odpowiedzialności?

4. Biorąc pod uwagę kontekst historyczny Izraela/OTP i długotrwały konflikt pomiędzy tymi podmiotami, jakie twoim są wyzwania i szanse związane z osiągnięciem trwałego pokoju?

5. W jaki sposób działania i strategię Izraela i Hamasu wpływają na ludność cywilną?

6. Kiedy działania zbrojne prowadzone są na gęsto zaludnionych obszarach, w jaki sposób strony powinny dostosować swoją strategię wojskową w celu uniknięcia lub zminimalizowania ofiar cywilnych i cierpienia?

7. „Nie każda sytuacja musi zostać rozwiązana za pomocą interwencji wojskowej.” Jakie są alternatywne rozwiązania, które – twoim zdaniem – powinny zostać zastosowane przez strony tego konfliktu?

8. Długotrwałe konflikty znacząco wpływają na jednostki i społeczności w wymiarze psychologicznym i społecznym. W jaki sposób może to wpłynąć na proces pojednania po zakończeniu konfliktu?

9. W jaki sposób jednostki i społeczności mogą przyczynić się do pełniejszego zrozumienia i poszanowania międzynarodowego prawa humanitarnego?

10. Jaka jest rola młodzieży w procesie pokojowym? Jaką wyjątkową perspektywę i atuty mogą wnieść młode osoby i jak można zwiększyć ich zaangażowanie?

CHCESZ DOWIEDZIEĆ SIĘ WIĘCEJ?

W naszej Akademii Amnesty możesz wziąć udział w indywidualnych kursach poświęconych różnym zagadnieniom związanym z prawami człowieka. Oferujemy kursy o różnej długości, od krótkich, 15-minutowych, do dłuższych, trwających kilka godzin.

Sprawdź i znajdź coś dla siebie!

<https://academy.amnesty.org/>

WSZYSTKO O PRAWACH
PRAWA CZŁOWIEKA
A KONFLIKTY ZBROJNE

Indeks AI: MDE 15/7459/2023

Język oryginału: angielski

[amnesty.org](https://www.amnesty.org)